

3. Skyldighet att anmäla innehav av finansiella instrument

Riksbankslagen föreskriver att vissa av Riksbankens anställda och uppdragstagare ska anmäla sina innehav av finansiella instrument till Riksbanken. Den bärande tanken bakom anmälningsskyldigheten är att den underlättar kontrollen av förbudet mot insiderhandel. Dessutom kan det förmodas att anmälningsskyldigheten minskar intresset för otillåten handel och att risken minskar för att insiderhandel sker av obetänksamhet. Det kan också antas att en person som hävdar att den inte haft tillgång till icke offentliggjord information har lättare att bli trodd om förändringen anmäls på rätt sätt än om så inte har skett.

Vem är anmälningsskyldig?

Enligt riksbankslagen ska de anställda och uppdragstagare som Riksbanken bestämmer, liksom fullmäktiges ledamöter, skriftligen anmäla sitt innehav av finansiella instrument till Riksbanken. Detta gäller också ändringar i innehavet.

Anmälningsskyldigheten ska gälla för medarbetare och uppdragstagare i Riksbanken som har insyn i utvecklingen på penning- och valutamarknaden. Detsamma gäller för medarbetare eller uppdragstagare som deltar i beredningen av penning- och valutapolitiska ärenden och för de som har insyn i finansiella företags verksamhet. Det är avdelningscheferna som bestämmer vilka medarbetare och uppdragstagare på respektive avdelning som är anmälningsskyldiga.

Avdelningscheferna ska fortlöpande anmäla nya medarbetare respektive meddela att en medarbetare inte längre ska omfattas av anmälningsskyldighet.

Anmälningsplikten gäller även när du är tjänstledig om inte avdelningschefen beslutat något annat.

Vad ska anmälas?

Du som är anmälningsskyldig ska anmäla samtliga finansiella instrument som du har. Med finansiella instrument menas överlåtbara värdepapper som kan handlas på kapitalmarknaden (aktier, obligationer, värdepapper som har anknytning till aktier eller obligationer), penningmarknadsinstrument (statsskuldväxlar, inlåningsbevis, företagscertifikat och andra instrument som normalt omsätts på penningmarknaden), fondandelar (andelar i investeringsfonder, fondföretag och andra företag för kollektiva investeringar; vissa fondandelar är dock undantagna, se nästa stycke) och finansiella derivatinstrument (optioner, terminskontrakt, swappar, andra derivatkontrakt som avser värdepapper, valutor, räntor eller avkastningar och derivatinstrument avseende råvaror).

Särskilt om pensionsparande och fondsparande

Pensionssparande omfattas inte av anmälningsskyldigheten, med vissa undantag som anges i nästa stycke. Det innebär enligt huvudregeln att varken premie- eller avtals-pension eller eventuellt privat pensionssparande (genom traditionell pensionsförsäkring, fondförsäkring eller individuellt pensionssparande) ska anmälas. Inte heller kapitalförsäkringar ska anmälas utöver vad som anges i nästa stycke.

Om du däremot sparar i pensions- och försäkringsprodukter där du kan påverka placeringar i enskilda finansiella instrument ska du anmäla på samma sätt som vid direkta innehav. Men du behöver inte anmäla sådant sparande där placeringen sker i sådana värdepappersfonder som inte är anmälningspliktiga.

Undantagna från anmälningsskyldigheten är också *andelar i värdepappersfonder* och i andra motsvarande fonder inom EES samt andelar i svenska specialfonder. Däremot gäller inte detta undantag för andelar i fonder eller fondföretag som handlas på börser eller andra marknadsplatser.

Närstående

Närståendes innehav ska inte anmälas. Observera dock att du gör dig skyldig till insiderbrott om du ger råd till någon annan, till exempel en familjemedlem eller en god vän, genom att använda icke offentlig information som har betydelse för kursen på finansiella instrument.

När ska anmälan göras?

Gör din anmälan senast 14 dagar efter att du förordnats eller anställts. Om du inte har några anmälningsskyldiga instrument ska du meddela det. Du ska därefter anmäla alla eventuella ändringar i innehavet (såsom köp, arv, gåva och bodelning) inom 14 dagar. Senast den 1 maj varje år ska du bekräfta att det innehav du har redovisat är korrekt.

På vilket sätt ska anmälan ske?

Anmälan ska göras i IT-systemet PIA. Det är compliancechefen som sedan granskar dina anmälningar.

Om du inte vet om du är anmälningsskyldig ska du vända dig till din avdelningschef. Övriga frågor, till exempel om vad som ska anmälas, besvaras av compliancechefen.

Innehavstid

Ditt innehav av finansiella instrument bör vara långsiktigt. Det innebär att du inte bör handla med finansiella instrument om avsikten är att innehavet ska vara kortare tid än tre månader. Det gäller också om du tar negativa (korta) positioner, till exempel genom blankning. Detta innebär att vinster från innehav eller transaktioner med finansiella instrument inte får realiseras eller på annat sätt säkerställas inom en kortare tid än tre månader från förvärvet eller motsvarande. Undantaget är om det finansiella instrumentet säljs till ett lägre pris än vid inköpet och transaktionen därmed innebär en ekonomisk förlust. Om du på grund av omständigheter som du själv inte har kunnat påverka har synnerliga skäl att avyttra finansiella instrument tidigare än tre månader efter förvärvet ska du samråda med compliancechefen före avyttringen.

Placeringsregler

Under de tider då du på grund av ditt arbete i Riksbanken har särskilda förutsättningar att bedöma kursutvecklingen ska du generellt avhålla dig från transaktioner i finansiella instrument. Du får inte heller äga aktier i svenska kreditinstitut.

Det ska även framhållas att den som har särskild insyn i kreditinstituts verksamhet rekommenderas att avhålla sig från transaktioner även i andra aktier om dessa andra aktier påverkas av kreditinstitutets ställning och resultat. Du ska inte heller äga andra finansiella instrument med sådana aktier som underliggande tillgång, som till exempel optioner, konvertibler eller terminer. Däremot får du placera i räntebärande papper eller fondandelar som ges ut av svenska kreditinstitut.

Om du får insyn i ett kommande beslut om till exempel styrräntan eller om innehållet i en penningpolitisk rapport ska du avhålla dig från ränteplaceringar och från att ta upp eller säga upp kredit före publiceringen. Om sådana transaktioner inte kan undvikas ska du göra ränteplaceringen respektive ta krediten till rörlig ränta.

Valutatransaktioner som har samband med att du reser, innehar fast egendom eller andra tillgångar utomlands eller att din familj bor utomlands, omfattas inte av dessa regler. I övriga fall ska du följa samma regler vid placering i utländsk valuta som gäller för ränteplaceringar före publiceringen av en penningpolitisk rapport.

Det är inte möjligt, eller ens lämpligt, att i detalj försöka reglera alla tänkbara situationer och frågeställningar som kan uppkomma vid ränte- och valutaplaceringar, upptagande av lån och handel med finansiella instrument. Det kan till exempel ofta vara svårt att veta exakt när man kan anses ha insyn i ett kommande penningpolitiskt beslut och vilken information som kan tänkas vara kurspåverkande. I vissa situationer kan större försiktighet krävas än vad som anges i dessa regler. Du förväntas alltid handla med gott omdöme och på ett etiskt försvarbart sätt och ta ansvar för att du följer reglernas syfte. Du kan alltid samråda med compliancechefen men ansvaret ligger hos varje medarbetare.